

Náučný chodník Morské oko - Sninský kameň - Sninské rybníky

Kraje:	Košický a Prešovský
Okresy:	Sobrance, Snina a Humenné
Geomorfologické jednotky:	Vihorlatské vrchy a Beskydské predhorie
Geologické jednotky:	sopečné pohorie a flyšové pásmo
Chránené územia:	Chránená krajinná oblasť Vihorlat, prírodná rezervácia Vihorlatský prales
Prístup:	bus Remetské Hámre, Morské oko, resp. z obce cca 8 km (autom na parkovisko) pod Morské oko
Východisko:	bus zastávka Remetské Hámre, Morské oko
Trasa:	časť 1: okolo jazera Morské oko (panely 1 - 4) časť 2: Morské oko - Sninský kameň (panely 5 - 6) časť 3: Sninský kameň - Sninské rybníky (panely 7 - 10)
Dĺžka, prevýšenie:	4 + 4 + 8 km, prevýšenie 490 m
Čas prechodu:	1 + 1,5 + 2 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	nenáročná trasa, časť 2 - stredne náročná

Zameranie chodníka: prírodovedné, ochranárske, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vedie po modrej turistickej značke s výnimkou časti okruhu okolo Morského oka.

Rok otvorenia: 1984; 1994, 1996, 2018 obnova

Aktuálny stav: Niektoré informačné panely sú poškodené.

Textový sprievodca: Sprievodca NCH Remetské Hámre - Morské oko, Morské oko - Sninský kameň - Sninské rybníky (1992)

Kontakt: ŠOP SR, Správa Chránenej krajiny oblasti Vihorlat, Fraňa Kráľa 1, 071 01 Michalovce, tel. 056 / 6423 275

Poznámky: (1) Do východiska náučného chodníka - na parkovisko pod Morským okom - premáva zo Sobraniec, resp. Remetských Hámrov príležitostne (sezónne, resp. vo voľných dňoch) autobus. (2) Náučný chodník nadväzuje na náučný chodník Remetské Hámre - Morské oko. (3) V oblasti Morského oka je lesnícky náučný chodník Morské oko. (4) Prístup ku koncu trasy náučného chodníka: bus Snina a cca 3 km na parkovisko v rekreačnom centre Sninské rybníky.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný na terénne vyučovanie, avšak treba prihliadnuť k celkovej dĺžke trasy ako aj prístupovým trasám.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Remetské Hámre. Jedna z najmladších obcí najvýchodnejšej časti Slovenska, ležiaca pozdĺž riečky Okna vo výbežku Východoslovenskej pahorkatiny do Vihorlatských vrchov severne od Sobraniec. Dozvedáme sa o nej až koncom 18. storočia a to v súvislosti s rozvojom železiarskej výroby. Obyvatelia sa zaoberali železiarstvom, drevorubačstvom a pálením dreveného uhlia. Železiareň - v istom čase jedna z najvýznamnejších v celom Uhorsku - dosiahla najväčší rozmach po roku 1864, keď sa začala stavať valcovňa, zlieváreň a neskoršie výrobňa poľnohospodárskeho náradia. Vytavená železná ruda sa spracúvala v troch hámroch. Samostatnou obcou sa Remetské Hámre stali pravdepodobne medzi rokmi 1869 - 80, dovtedy boli uvádzané iba ako miestna časť Vyšných Remiet. Začiatkom 20. storočia začala železiarska výroba upadať a po požiaroch v roku 1922 zanikla. V rokoch 1922 - 23 grófka amerického pôvodu Gladys Vanderbilt-Széchenyi založila pílu na vodný pohon, neskôr posilnenú pohonom pary. Drevom ju zásobovala lesná úzkokolajná železnica od Morského oka. Vďaka grófke bola obec v roku 1929 ako jedna z prvých v okolí elektrifikovaná - vodná elektrárňa s Kaplanovou turbínou v budove dnešnej požiarnej zbrojnice pracovala až do roku 1958. Grófka dala v roku 1931 vybudovať vodovod, jeden z prvých v michalovskom okrese, ktorý s menšími technickými úpravami slúži dodnes. V rokoch 1939 - 44 bola obec pripojená k Maďarsku. Počas druhej svetovej vojny časť píly zničili Nemci, dnes už nepracuje. V súčasnosti sú najväčšími zamestnávateľmi v obci Lesy SR, š. p., a pekáreň, časť obyvateľov dochádza do zamestnania do Michaloviec a Sobraniec.

Morské oko. Jazero vo Vihorlatských vrchoch nad Remetskými Hámrami, ktoré vzniklo na dne doliny zahradením vodného toku Okna mohutným zosuvom zo svahu Motrogonu a Jedlinky. V 80. rokoch 19. storočia bolo upravené vybudovaním priehradného múra. Jazero má hĺbku 25 m. Práve hrádzou, ktorú dala postaviť grófka Wanderbildtová, vtedajšia majiteľka okolitých lesov, sa zvýšením hladiny takmer o tri metre zväčšila plocha jazera z pôvodných necelých 8 ha na súčasných 13,8 ha. Vodné organizmy žijúce v ňom: pstruh potočný, pstruh dúhový, čerebľa pestrá, slíž severný. V okolí jazera sú zachované

cenné rastlinné a živočíšne spoločenstvá typické pre východoslovenské vyvreliny s pestrým zložením lesných porastov a bohatou avifaunou. Je súčasťou prírodnej rezervácie Vihorlatský prales (pozri samostatné heslo). Okolím jazera vedie lesnícky náučný chodník Morské oko.

Sninský kameň (1 005 m n. m.). Výrazný vrch južne od Sniny na severnom okraji v strednej časti Vihorlatských vrchov juhovýchodne od Zemplínskych Hámrov. Vo vrcholovej časti sú dve samostatné andezitové bralá - jedno je rozlohou menšie a vyššie (1 005 m n. m.) a druhé väčšie a nižšie (998 m n. m.). Je príkladom inverzie reliéfu: ploché skalné útvary na vrchole predstavujú zvyšok (trosku) lávového prúdu, pôvodne vyliateho a utuhnutého na dne doliny, neskôr erózne vypreparovaného z okolitých menej odolných hornín, najmä tufov. Ide aj o významnú botanickú lokalitu na hranici karpatskej a panónskej flóry s výskytom kostravy vihorlatskej, rozchodníka ročného a jedinej horskej liany Karpát, plamienka alpínskeho. Žijú tu aj chránené živočíchy: vydra riečna, orol kriklavý, výr skalný. Je súčasťou prírodnej rezervácie Vihorlatský prales (pozri samostatné heslo).

Prírodná rezervácia Vihorlatský prales. Rozľahlé chránené územie vyhlásené nariadením vlády SR v roku 2020 v najvyšších častiach Vihorlatských vrchov zhruba medzi vrchmi Vihorlat a Sninský kameň na ochranu prirodzených procesov a prirodzeného vývoja prírodných spoločenstiev biotopov európskeho významu (Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls5.3 Javorovo-bukové horské lesy (9140), Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Sk2 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220), Ra1 Aktívne vrchoviská (7110) a Ra3 Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140)), biotopov druhov európskeho významu (fuzáč alpský (*Rosalia alpina*), bystruška potočná (*Carabus variolosus*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok hrebenatý (*Triturus cristatus*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), vlk dravý (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteinii*), netopier veľký (*Nyctalus asiopterus*), uchaňa čierna (*Barbastella barbastellus*)), biotopov druhov národného významu (fuzáč červenokrký (*Strangalia thoracica*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), vretenica severná (*Vipera berus*), jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*), mačka divá (*Felis silvestris*)), biotopov vtákov (bocian čierny (*Ciconia nigra*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), orol kriklavý (*Aquila pomarina*), hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*)). Územie rezervácie sa čiastočne kryje z územiami európskeho významu Morské oko a Vihorlat a chráneným vtáčím územím Vihorlatské vrchy (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000). Rezervácia je jedným z 94 areálov sústavy (lokality) zapísanej v Zozname svetového dedičstva UNESCO so spoločným názvom „Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy“ ležiacich v 18 európskych krajinách (stav v roku 2021), ktorá sa vyvinula z pôvodnej UNESCO-lokality „Karpatské bukové pralesy“, zapísanej do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO v roku 2007, pričom Vihorlatský prales bol jedným z jej 10 areálov z územia slovensko-ukrajinských Karpát.

Chránená krajinná oblasť (CHKO) Vihorlat. Chránené územie vyhlásené v roku 1973 v strednej časti Vihorlatských vrchov, pohoria sopečného pôvodu, ktoré dosahuje výšku 1 076 m n. m. (vrch Vihorlat). Patrí medzi najlesnatejšie pohoria Slovenska - 90 % jeho územia zaberajú lesné ekosystémy, predovšetkým bukové a jedľovo-bukové, kde hlavnú drevinu predstavuje buk lesný (*Fagus sylvatica*). Miestami, najmä pozdĺž hlavného chrbta pohoria, sú lesy človekom narušené len minimálne a majú charakter prírodných lesov s pralesovou štruktúrou a tvoria prírodnú rezerváciu Vihorlatský prales. Viac ako storočné buky môžu dosahovať aj 40metrovú výšku. Severne od Malého Morského oka v oblasti vrchu Jedlinky je významná lokalita výskytu pôvodnej jedle bielej (*Abies alba*) a smreka obyčajného (*Picea abies*) v tomto pohorí. Sporadicky sú tu kyslomilné bukové a lipovo-javorové sutinové lesy. Na území CHKO sú dve územia európskeho významu (Morské oko a Vihorlat) a celá je súčasťou chráneného vtáčieho územia Vihorlatské vrchy (obe kategórie tvoria sústavu Natura 2000).

Sninské rybníky. Rekreačná oblasť asi 3 km na juhovýchod od Sniny v doline potoka Bystrá v Beskydskom predhorí. Je východiskom cyklotrás a turistických chodníkov, je tam autokemping, prírodné kúpalisko (biokúpalisko), ubytovacie a stravovacie kapacity, v areáli amfiteátra sa konajú viaceré hudobné festivaly.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Morské oko - Sninský kameň - Sninské rybníky. Chránená krajinná oblasť Vihorlat
2. Morské oko a geológia územia
3. Život v Morskom oku
4. Les a lesné hospodárstvo
5. Lesné spoločenstvá
6. Sninský kameň
7. Rastlinstvo a živočíšstvo CHKO Vihorlat
8. História baníctva a hutníctva
9. Les v krajine
10. Náučný chodník Morské oko - Sninský kameň - Sninské rybníky. Chránená krajinná oblasť Vihorlat

Ide o názvy panelov pôvodného náučného chodníka.

Panely v teréne (pôvodné ani súčasné) nie sú označené názvom náučného chodníka.

